

M. ŞEHMUS GÜZEL

KİTAP SEVGİSİ 7

YAZMAK YARATMAKTIR

ekitap.ayorum.com

M. ŞEHMUS GÜZEL

KİTAP SEVGİSİ YEDİ:

YAZMAK YARATMAKTIR

ekitap biçiminde sunumu: Ağustos 2020

Yapıt: M. Şehmus GÜZEL

Teknik yönetmen ve kapak: Ferruh DİNÇKAL

Dizgi : MŞG

İSBN : Belki gelecek. Belki gelmeyecek. Zamana, duruma, gelişmelere bağlı.

Bu yapıtın yayın hakları yazarına aittir.

Kitaptan edinmek için iletişim : ekitap.ayorum.com
deyin, tıklayın, « indirin », götürün.

Hediyemizdir.

İÇİNDEKİLER

<i>TARİH VE ARŞİV</i>	5
<i>NERDE BENİM ORUĞUM</i>	10
<i>DEVİRİMCİ BİR HAYATIN BİR GÜNÜNDEN BİR AN(I)</i>	16
<i>YAZMAK YARATMAKTIR OSMAN ŞAHİN'DE</i>	19
<i>BAHÇE(LERİ)MİZ</i>	29
<i>HARİTA METOD DEFTERİ</i>	34
<i>SEDAT EROĞLU : YAZILIDIR</i>	41

TARİH VE ARŞİV

Toplumsal Tarih alanında çalışan tarihçiler, araştırmacılar olarak bugünkü görevimiz, dün olduğu gibi, özetle şudur :

Kaynaklarımızı yoktan varetmek, kaynaklarımızı yaratmak, bunun için araştırmak, kaynaklarımızı bizzat bulmak, ortaya çıkarmak, ve nihayet değerlendirerek veya sadece olduğu gibi sunmak.

Emek Hareketi Tarihi'nin, Toplumsal Mücadeleler Tarihi'nin, Toplumsal Tarih'in yeni ve birincil elden kaynaklara ihtiyacı olduğu kesin. Bu yeni de değil, öteden beri böyle bir meselemiz, sorunumuz, derdimiz var. Bu konuda ilgilendiğimiz dönemin günlük gazeteleri, dergileri yanında özel ve bilhassa devlete ait arşivler birincil derecede önemli.

Resmî tarihin yarattığı, okullar, öğretmenler, hatta evlerimizde ana ve babalarımız, ve bütün resmi ağızlar tarafından uzun yıllardan bu yana yinelenen, yinelenen ve yine yinelenen, artık « aptal kutuları » sayesinde evlerimize kadar giren ama a'dan z'ye, kayıtsız ve şartsız devlet-ulus kokan, kendine özgü efsaneler, uydurmalar, yalanlar ve eksiklerle dolu resmi tarihle mücadele etmek, boşlukları gidermek/doldurmak için kendi tarihimize, toplumsal tarihimize gereksinme acil olarak dayatıyor. Bu konuda birçok şey yapıldı, birçok kitap yazıldı. Yapılacaklar da, yazılacaklar da var.

Yeni bulgularla tarihimizi gerçekte buluşturmaya çabalarken, tarihimizi yeniden yazarken, toplumsal tarihimizi yok edilmek tehlikesinden kurtarmak üzereyken ve hemen sonrasında, on yıllardan yüzyıllardan bu yana okullarda öğretilen uydurulmuş, « yaratılmış » sıkı sıkıya resmîyet kokan, çünkü madem ki tarih kurumlarında inşa edilmiş, kimi zaman birçok yalanla doldurulmuş, çoğu kez birçok gerçeği yok sayan resmî tarihin etkisinden kurtulabilecek miyiz? Bütün gayretimizle kurtulmuş olabilecek miyiz ? Bugünden bunu kesinlikle söylemek belki zor ama bu konudaki çalışmalarımızı sürekli ve düzenli olarak sürdürmemiz gerektiği açık.

Evet Tarih, fizik, kimya, matematik ve benzeri fen bilimleri gibi herşeyi kesinlikle bilinen, her şeyi ispatlı bir bilim dalı değil. Tarih olmuş bitmişlere, yaşanmışlıklara ilişkin bir değerlendirme, olaylar, bilinen, araştırmalarımız sonucu bulunan olaylar ve insanlar üzerine bir değerlendirme ve yargılamadır. Bugün Tarihe yeni ve değişik bir açıdan yaklaşmak zorundayız. Böylece madalyonun gerçek yüzünü veya yüzlerini aydınlığa çıkarmak olanağı bulacağımızdan eminim.

O halde kendi tarihimizin kaynaklarını bizzat bulmamız, bizzat değerlendirmemiz ve sunmamız gerekiyor. Günlük gazetelerle özel ve resmî ama henüz gün yüzüne çıkarılmamış, hatta kimi kez bile bile ihmal edilmiş, dahası değişik nedenlerle resmen saklanmış arşivler bu alanda belirleyici kaynak niteliğini taşıyor. Onları okumamız, araştırma ve çalışma alanlarımıza ilişkin bilgi ve belgeleri ortaya çıkarmamız artık bizim görevimizdir. Böylece Emek Tarihi, Toplumsal Tarih biraz daha rahatça resmî tarihle hesaplaşabilecektir. Kendi bilgi ve belgeleriyle, ortak hafızamız ve yazılarımızla, kitaplarımızla zenginleşmiş olan/olacak tarihimiz « Ben de varım !» diyebilecektir.

Toplumsal Tarih'e, Toplumsal Mücadeleler Tarihi'ne ve Emek Tarihi'ne sahip çıkmak tarihçi ve araştırmacılar olarak bizim işimiz. Bunun için de birinci dereceden kaynaklara inerek araştırmalarımızı derinleştirmek ve tarihimizi en iyi biçimde yazmak şart. Tarihin iyi yazılabilmesi için de eksik ve yanlışlarımızın bilinmesi ve birincil kaynaklara inilerek doğrularının bulunması gerekli. Araştırılan dönemin gazete ve dergileri ve her türlü arşiv belgeleri bu konuda belirleyici, birincil derecede önemli dayanaklarımız olacaktır.

Bu kaynaklar birbirine karşı olarak değil birbirini tamamlayıcı biçimde değerlendirilmelidir. Aralarında alt-üst veya benzeri bir hiyerarşi yerleştirmeye çalışmadan. İlle böyle bir hiyerarşi varmış veya olmalıymış gibi ön yargılarımızla hareket etmeden, arşivlerin boşluğunu dönemin gazete ve dergi gibi yayın organlarıyla tamamlamak. Dönemin gazete ve dergilerinin vermediği, ihmal ettiği veya kısmen ya da kimi yanlışlarla ve taraflı biçimde aktardığı olayları ve gelişmeleri arşivlerde yapacağımız araştırmalarla bütün yönleriyle ve gerçekliğiyle gün yüzüne çıkarmak ve tamamlamak da bizim görevimiz.

Arşivlerin, gazete ve dergilerin verdiklerini, sunduklarını varsa o günleri yaşamışların anlatacaklarıyla bütünleştirmek yollarını da aramalı ve bulmalıyız. Bu da bizi sözlü tarihin olanaklarından yararlanmaya götürecektir. Ya da sözlü tarih olanaklarını bizzat yaratmamızı gerekli kılacaktır. Bu konuda Söz, Söyleşi, Yöntem başlıklı ekitabımda daha ayrıntılı bilgiler ve örnekler sunuyorum.

Sözü tarih alanında herkesin, hepimizin yapabilecekleri var. İlle tarihçi ve/veya uzman araştırmacı olmak ta şart değil, herkes evet her meraklı çevresinde toplumsal olaylara katılmış, onların içinde veya önünde veya karşısında, « bastırılmasında » (gösteri ve yürüyüşlerde, grevlerde, eylemlerde « güvenlik güçleri » arasında

görev yapanlar örneğin) ya da örgütlenmesinde görev almışları konuşarak, anlatılanları mümkün olursa filme çekerek, mutlaka seskayıt aygıtlarına kaydederek sözlü tarih açısından önemli kaynaklar yaratabilir ve böylece toplumsal tarihin ilerlemesine yardımcı olabilir. Evet herkes, hepimiz, her meraklı yapabilir bunu. Haydi kameralarımıza, haydi seskayıt aletlerimize. Haydi. Tarihimizin bize ihtiyacı var. Hemen.

Tarih yaratanlarınca yazılırsa toplumsal olur. Ve sadece o zaman. Ya bizzat yaratanlar yazabilirse. Ya da toplumsal tarihçiler kalemlerine/bilgisayarlarına (evet bilgisayarlarına) sarılır ve yazarsa.

Birinci elden kaynaklara inmeden gerçekleştirilen, ikinci veya üçüncü elden bir kaynaktan ve maalesef zaman zaman denetlemeden aktarmalara dayanan incelemeler yanlışlara gebe dir. Bundan kaçınmalıyız. Bu konuda pek çok örnek bulunuyor. Bunların artık önlenmesi ve aşılması için, ciddi, derinliği olan ve artık kesinlikle birinci elden kaynaklara dayanan araştırmalara gereksinmemizin ve bu tür araştırmaların, çalışmaların yararının kaçınılmazlığı ortada. Bu tür inceleme, araştırma ve çalışmalara öncelik verilmelidir. Yerel, bölgesel, ülke boyutundaki yayın organları, en başta günlük gazeteler ve dergiler, ile arşivlerde araştırma yaparak ilerlemek gerekiyor. Yeni şeyler söylemek/yazmak için. Bilinenleri yinelemem için.

Resmî tarih, devlet-uluslar tarafından yurttaşlarının kendi ideolojisi açısından istediği biçimde koşullandırılması için yaratılıyor ve ilkokuldan itibaren bu alandaki araçlardan biri olarak kullanılıyor. Bu tarihin yanlışlarından, abartmalarından, destanlarından arındırılması ve gerçeğe, hayata, yaşanılmış olana yaklaştırılması gerekiyor. Eksiklerinin giderilmesi, resmî tarihin bilinçli biçimde « unuttuklarının » Tarih'teki yerlerini alabilmeleri

için Emek Tarihi'ne, Toplumsal Tarih'e, Toplumsal Mücadeleler Tarihi'ne ihtiyaç var. Günlük gazeteler ve arşivler bu alandaki araç ve gereçlerimizden birkaçıdır. Sadece birkaçı.

Bugün Tarihimiz bir eşiğe dayanmıştır, bu eşik şudur : Tabuların yıkılması, yalanların ortaya çıkarılması, eksiklerin giderilmesi. Ve gerçek tarihimizi bizzat yazmamızın dayanılmaz zarureti. Bunun ortak bir uğraşa ve imece yöntemiyle gerçekleştirilecek bir çalışmaya gereksinme duyduğu açıktır. Bunun yollarını arayacaklara yolunuz açık olsun, kolay gelsin diyorum. Başarılar diliyorum. Ben de elimden geldiğince katkımı sunacağım. Sunmayı sürdüreceğim.

Bu konularda biraz daha bilgi için şu çalışmalarına bakılabilir : Söz, Söyleşi, Yöntem, Temmuz 2020, ekitap.ayorum.com'da ; Devlet-Ulus (Alan Yayıncılık, İstanbul, 1994) ; Avrupa Birliği'nde Devlet ve Fransa'da Korsika (Pêrî Yayınları, İstanbul, 2006) ; İşçi Tarihine Bakmak (TÜSTAV, Sosyal Tarih Yayınları, İstanbul, 2007) ; Devlet-Ulustan Federasyona (Kardelen yayıncılık, İstanbul, 2010).

NERDE BENİM ORUĞUM

Tanınması gereken insanlar vardır. Ama yeterince tanınmazlar. Tanınamazlar. Bu onların mütevazi olmalarından kaynaklanabilir. Onların yaşadıkları dönemlerin kendilerine özgü özelliklerinden gelebilir.

Unutulmamasında yarar var : 1960'larda ve 70'lerde bu kadar dergi, bu kadar günlük gazete, günlük gazetelerin bu kadar bölgesel ve/veya edebi eki yoktu. Bu kadar yerel ve ulusal televizyon kanalı bulunmuyordu. Televizyon denen « alet »in 1968'de ülkeye getirildiğini vurgulamak lazım. Hele internet denen « şey »den kimsenin haberi bile yoktu. İşte o koşullarda ve mütevazilik, alçak gönüllülük, zamanının kıtlığı ve benzeri kimi kişisel özellikleri nedeniyle kimi önemli yazarlar, şairler ve sanatçılar hak ettikleri ölçüde tanınmadılar. Tanınamadılar.

Bunlardan biri, belki de en önemlilerinden en ilginçlerinden biri Süleyman Okay'dır. Türkiye'de ulusal düzeyde tanıyanı çok azdır, ama siz bir de onu Antakya ve çevresinde sorun. Tanımayanı, bilmeyeni olamaz. Çünkü o yaşadığı döneme damgasını vurmuş bir kahramandır : Yaşamıyla ve yaşam biçimiyle, siyasi faaliyetleriyle, yazarlığıyla, gazeteceliğiyle ve bilhassa şairliği ile. Bütün bu özellikleri bir arada bulunduran bir insan da sıradan çıkar ve kaçınılmaz bir şekilde ilgi merkezi olur. Çekim merkezi olur. Etrafında sevimli insanlar toplanır : Sevimli, sağlam ve sözü geçen insanlar. Her akşam biraraya gelen, iki tek atan. Veya bir ya da iki şişenin « ifadesini alan ». Ama konuşulanları, söylenenleri sır gibi saklayan sıkı bir « toplumsal aile ». İlişkiler çünkü yılların, günlerin

ve bilhassa gecelerin damıtılmasından örülmüştür. Hoş ve güzel. İyi ve sağlam. « Kasanın » durumuna göre bir kebabı dört kişi paylaşan ama destek olsun diye salatasını, şusunu busunu yanında götüren sevimli insanlar topluluğu.

Böyle bir insan topluluğunda Süleyman Okay dikkat çeker elbette. Hem bakar mısınız lütfen, arkadaşları, dostları ve yoldaşlarıyla meyhanede demlenirken ve daha meyhaneyi kapamadan, sabah ışıkları içinde ve kuşluk vaktinde ellerine ulaşan o günün yerel gazetesinde Okay'ın köşe yazısı, ya da şiiri, ya da takma isimlerinden biriyle döşendiği bir « yemek tarifi » veya hatta bunların tümüyle birlikte karşılaşan arkadaşları onca şişeye, kebaba, salataya rağmen aniden « uyanırlar » ve « Yahu nasıl oluyor da sabaha kadar bizimle demlenen Süleyman can bu kadar yazıyı da yazabiliyor ? » diye meraklarını dillendirirler. İşte Süleyman Okay'ın çalışkanlığı, yaratıcılığı ve yaratıcılığını siyasi ve yerel kimliğini ortaya koymak için son derece akıllı ve iyi biçimde kullanmasının sırrı. Yazacağı konulardan, insanlardan kopmadan onlarla birlikte ve onlar için yazmak.

Süleyman Okay budur işte.

O sadece yakın dostlarının, sevenlerinin değil, aman anımsayalım Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşıyor ya, dolayısıyla « kötülük adamlarının » da dikkatini çeker. « Gölgesi » birken iki olur. « Gölgesine gölge edenlerden » şikayet eder : Şiirlerinde. Ama bu işi de özel olarak önemsemez, gereğinden fazla uzatmaz. Çünkü bilir olabilecekleri, başına örülebilecek çorapları. Yaşamı es geçmez. Yaşar ve iyi yaşarken yapması gerekenleri yapar. Bir yaşamda önemli olan da budur zaten : Zamanını, sayılı zamanını boşuna geçirmemek. Hayatını bozuk para gibi harcamamak.

Süleyman Okay GERÇEK YAŞAMI DA İHMAL ETMEZ : Ve üç çocuk babası olur. Evet üç çocuk. Onların yetişmesi için elinden geleni

yapar. Yetişmesi derken eksik oluyor aslında : İyi yetişmeleri için demek lazım. Çocuk bitki değil ki. Çocuk çocuktur ve çocukken çocuk olduğunu bilmez. Ama baba burdadır ve ona çocuk bile olsa yapılması gerekenleri en doğal biçimiyle aktarır. Anlatır demiyorum. Aktarır diyorum. Baba çocuklarından birini, bu Adil'dir, elinden tutar örneğin Yılmaz Güney'in Umut filmi izlemeye götürür. Birine isim olarak « Hürriyet »i seçer. Büyük oğlunu, Arif'i, matbacı yapmak ister. Süleyman Okay'ın en büyük arzularından biri kurduğu matbaayı geliştirmek ve bir yayınevi yaratarak bölgesinde ve çevresinde sıkı ve sahici kitapları yayınlamaktır. Matbaayı kurar. Çalıştırmaya başlar.

Gazeteler, dergiler ve bildiriler basar. Matbaada basılan ilk kitab onun imzasını taşır : Mermi Konuşuyor. Yasak masak dinlemez Süleyman Okay. Nitekim o günlerin en iyi devrimcileri için o « Sülayman Abi »dir. Şimdi Mustafa Kuseyri yanımızda olsaydı Süleyman Abi'yi en iyi o anlatırdı. Mustafa Kuseyri evet : 1960'lardaki ihtilalci fırtınanın en güzel ve en iyi esen rüzgarı. Bir Mayıs günü Siyasal Bilgiler Fakütesi Yurdu'ndan çıkarken karşılaşığımız anı hiç unutamam : İkimiz de koşuyorduk. Ben Filiz'le randevum için Kızılay'a : Bir aradaşın birkaç saatliğine ödünç verdiği şık bir çeket sırtımda. Mustafa ise ihtilale doğru koşuyordu. Üstünde tiril tiril mavi gömlekle. Gözleri pırıl pırıl. O günün O'nun son günü olduğunu o anda ne o biliyordu ne de ben. Evet Mustafa Kuseyri : Gençliğimizin en güzel dallarından en sağlamı. Süleyman Abi işte böyle bir insandı : Yolu evinden geçenlere kapılarını açtı ve « sivrisinekler » girmesin diye pencerelerini iyi kapadı. Sıkı adamdı Süleyman Okay. Suriye hattı üzerinde gidip gelenler bilirler onu ve iyi tanirlar. Ve yardımlarını hele asla unutmazlar. İhtilal çünkü yoldaşlar sadece sıkı ve sahici makaleler ve iyi şiiirler yazmakla olmuyor. Gerekli ama yeterli

değildir bunlar. Eylem lazım. Eylem ise Süleyman Okay'lar olmazsa olmaz.

Evet üç çocuk : Benim de Arif Okay gibi bir oğlum olsa hemen alır başımı giderim diyessim geliyor : Çünkü Arif Okay babasını ve eserlerini yaşatıyor : Babasının kendi zamanında değişik nedenlerle, örneğin yeterli zamanı olmadığı için yayınlamaya fırsat bulamadığı makalelerini, şiirlerini, öykülerini, denemelerini, tavsiyelerini, yemek tariflerini/reçetelerini Arif derledi topladı ve tek tek yayınladı. Ve yayınlamayı da sürdürüyor :

İşte bu çabanın en son ama sonuncu olmayan örneğidir Nerde Benim Oruğum ...

Süleyman Okay'ın değişik takma isimlerinden ikisiyle, « Orukçu » ve « Çökelekçi » ile, kaleme aldığı ve Antakya'nın günlük gazetelerinde yayınladığı kısa ve vurucu makalelerinin derlemesidir. Kısa ve vurucu. Bu tür makalelerin en çarpıcı özelliğidir bu ikisi. Kitabın bir de alt başlığı var : Orukçu ve Çökelekçiden Antekece Hekiyeler.

Sadece bu kadar da değil : Süleyman Okay, yazında/edebiyatta artık unutulmuş bir yöntemi hakkıyla ve çok iyi bir biçimde uyguluyor : Bölgenin « diliyle »/« ağzıyla » yazıyor. Buyurun işte tadımlık bir alıntı yapıyorum :

« Könceği düşük, bellersin beli yok Yokardan aşşığı çuval kimi ... Baktım hebiyeye dönük, 'bire nanca çok yirsin ki bunca karnın şişik' dedim... O şımit yüzünü eşkitti. 'Yok' dedi 'yiyik yiyik şişmeyiğim de, yidiğimi çıkaramıyom ondan şişiğim' demez mi. Bire amman bu nasıl ekil bele, ben sittin sene düşünsem bele bir coğap bulamam. »

Aynen böyle yazıyor yazar. Kitap baştan sona böyle gidiyor. Katıla katıla güldüğünüz sayfalar var. O anda komşularınız evinizde n'oluyur deyi merak bile edirlir : Çünkü duvarlarınız titreyiveriyo.

Kitabı yayına epey zahmetle hazırladığı belli olan ama bu konuda hiç te renk vermeyen Arif Okay, kitabın sonunda « Yerel sözcükler ve deyimler » başlığı altında bir ek sunuyor. Çok ta iyi ediyor. Çünkü böylece hem Türkçeye katkı da bulunuyor. Hem de kimi sözcük ve deyimlerin ve özlü sözlerin yitmesini engelliyor. Engellemeye çalışıyor.

Deyimlerden birkaç tanesini aktarmama kimse mani olamaz burada :

« Ağzı köfte görmeyik » : Yani biçimsiz ağızlı. Ağzının tadını bilmeyenler için de kullanılır.

« Aşiret olmak » : Sıcakkanlı, samimi, içten olmak.

Hadi bir tane daha ekleyelim, herkese lazım olabilir :

« Avrat sekelli » : Evde sözü geçmez erkek için kullanılır.

Evet kitap bu açılardan çok yararlı. Öte yandan Arif Okay'ın babasının dostalarından hayatta olanlarla yaptığı söyleşiler ve kitabın sonuna eklediği bir tür « kim kimdir ? » veya « kim nerede ? » « kim ne oldu ? » bölümünde tek tek tanıttığı isimler sayesinde Süleyman Okay döneminin Türkiye İşçi Partisi üye ve militanları hakkında toplumbilimsel ve siyasetbilmi açısından da dersler yüklü bilgiler ediniyoruz : Örneğin TİP'te siyasi faaliyet yapan insanların çoğu esnaf ve küçük tüccar. Terziler var aralarında. Bu çok bilinen bir mesele ama Antakya için de doğrulanıyor : Bu konuda « Terzi Fikri » (Sağlam), « Terzi Mehdi » (Zana) Türkiye çapında isimleri bilinenler. Terzilerin yanında kaportacı buluyoruz. İnşaat işleri yapanları da. Ahmet Medetoğlu gibi bir magaza

sahibini de. Köfteciyi de. Gezici piyango bilet satıcısını da. Bunların hepsi « Piçağım hakkı için bir adam »dırlar. Hepsi harbi ve sağlam insanlardırlar. Süleyman Okay'ın yoldaşları işte böyle isimlerdir.

Arif Okay kitabın sonunda Antakya'da yayınlanan günlük gazeteler ve dergiler hakkında da kısa bilgiler sunuyor. Antakya'nın öteden beri Anadolu'nun okumuş yazmış en çok olan kentlerimizden biri olması boşuna değil. Öteden beri bu kentte insanlar okumayı, yazmayı, yayınlamayı sevdiler. Süleyman Okay bu konudaki en iyi örneklerden biridir. Kendisi dünya kadar şey yazdı. Oğullarından büyüğü Arif bunları kamuoyuna mal etmek için koşturuyor. Bu arada dayısı Kasım Yücel ve dedesi Mehmet Lütfi Rifai'yi (Yücel) de unutmuyor. Onların da anılarını, yapıtlarını derliyor, topluyor ve yayınlıyor. Böylece Antakya tarihine ve giderek ülkemizin toplumsal tarihine son derece yararlı katkılar yapıyor. Süleyman Okay'ın küçük oğlu Adil Okay ise çok iyi şiir yazıyor ve yayınlıyor : Orhan Veli ile Sait Faik tadında şirin şiirlerdir bunlar : Herkese tavsiye ederim. Özellikle aşk yapmaya zaman bulamayanlara. Ama dikkat : Bu şiirler kimi zaman sizi kalbinizden tutuveren eserlerdir. Hazırlıklı olmadan okunmazlar. Adil de karınca türünden : Hiç boş durmuyor, o da çok çalışıyor, biraz « şahsi oynasa » bile, koşturuyor : Anılarını derliyor ve yayınlıyor. Maraton koşucusudur Adil. Dünya kadar şey yaptı, ama bunlar henüz ilk kilometreler : Çünkü dahası var. Ve dahası gelecek : Onun için Süleyman Okay bu kadar mutlu. Biz de

DEVİRİMCİ BİR HAYATIN BİR GÜNÜNDEN BİR AN(I)

«1978'in ocak ayıydı, bir grup Akademili arkadaş bizim evden çıktık. Çakmak Caddesi var Adana'da, uzun, merkezi, çok kalabalık bir caddedir, orada karşıımızdan gelen bıyıkları aşağı sarkık üç faşist tip pis pis bakarak bana doğru geldiler, ben huylandım tabii, bana bakarak geçtiler, tanııyorum ama tipleri belli, dört beş metre geçtiler, durdular, döndüler, ben de döndüm, silah çektiler. O kalabalık caddede aynı anda ben de silahımı çektim. Kaçma imkanım yoktu çünkü, çok yakındılar ve yapacağım tek ve en iyi şey silah çekmekti. Onların silahı patladı aynı anda benimki de patladı. Çok yakın mesafeden yirmi bir kurşun sıktılar üstüme. Ben ayağımda bir yanma hissettim, göğsümdede bir yanma hissettim, vurulduğumu anladım. Ateş etmeyi kestim ve döndüm koşmaya başladım, ateş etmezler diye kalabalığa girmişim ama beni vurabilmek için kalabalığa bile ateş ettiler. Koşarken, çok dramatik tabii, sağımıdaki adam « Allah !!! » diye düştü, bir başkası « İmdat !!! » diye düştü, balıkçı « Yandım anam !!! » dedi, o da düştü, balıkları yere saçıldı, ben de düşen balık tablasının ve balık arabasının öteki tarafına atladım, sırtımı duvara verdim, elimde tabanca, kalabalık kan gölü, birisi Arapça ağlıyor, birisi Kürtçe inliyor, birisi Türkçe yandım diyor, kaldırım yaralı dolu, benim çevrem yaralı ve kan gölü. Sonra öğrendim faşistler yedi kişiyi vurmuşlar, olayla ilgisiz tam yedi adamı. O kalabalık içinde trafik durdu, insanlar aniden yok oldular. Faşistler üç kişiydiler, biri yere düşmüştü, o ikisi yerde yatan arkadaşlarını kaldırdılar, vurulmuş büyük ihtimalle, koluna girip sürükleyerek götürdüler. Aşağıya doğru baktım, caddenin sonunda Dört Yol ağzı denilen kavşakta trafik durmuş, orada bir kalabalık olmuş, derken yoldaşım Seyfi (Baki) koşarak geldi, ben silahın horozunu indirdim, silahı Seyfi'ye

(Baki'ye) verdim. Seyfi silahı aldı beline soktu. Sonra Ahmet ile bir yoldaş bir taksi getirdiler, hastaneye götürmek için, diğer yaralıları da taksiye aldık. Bilincim yerinde Tıp Fakültesi diye ısrar ettim. Çünkü kent içindeki Devlet Hastanesi faşistlerin elindeydi, gitsem kan kaybından öldürmek için bekletebilirlerdi diye kuşkulandım. Kurşunların ikisi çizmiş geçmiş, birisi ayakkabımın altından girmiş, birisi bacağıma delmiş geçmiş damarı koparmış. Güzel bir pantolonum vardı. Yeni almıştım. Dört yerinden delindi. Ayakkabım delindi. Beş kurşun yemişim o saldırıda. Kurşunlardan biri dizimin üstünden delmiş geçmiş. En tehlikelisi bacağı delip geçen. Bu yüzden bacağıma kesme tehlikesi doğdu, yedi saatlik bir ameliyatla kurtardılar bacağıma, damarı dikerek. Bizim arkadaşlar, bütün Akademi geldi bana kan vermeye, kızılı erkekli, kan verdiler. Hepsine teşekkür borçluyum. »

Bu, o günlerde yirmi bir yaşındaki devrimcinin, Adil Okay'ın, gerçek yaşamından bir sahnedir. İki kez öldürülmek istenen, her suikasttan sonra kalan izleri hâlâ vücudunda taşıyan, başından bin bir serüven geçen Adil Okay'ın o belalı günlerdeki hayatı sıradan bir hayat değildir :

1980 yılında, 12 Eylül askeri darbesinden çok kısa bir süre önce Adana cezaevinden firar ettikten ve hemen ertesinde bir yıldan fazla kaldığı Lübnan'da Filistin halkıyla direnişe katıldıktan ve birçok çatışmadan sağ çıktıktan sonra, geldiği Fransa'da yirmi yıl yaşadı...

Ama Paris, maris hikaye, Akdeniz'in ve güneş görmüş ve güneşle dansını henüz bitirmemiş halkların çığlıklarına ve çağrılarına dayanamadı ve ülkesine döndü.

Güneşi, denizi, yakınlarını ve yoldaşlarını buldu. Kimini bir rastlantı sonucu, sokakta yürürken, kimini bir toplantı sırasında, kimini bir

şiiir okuma gününde veya gecesinde, kimini bir gösteri ve yürüyüşte...

Bu hayat yazılmayı hak ediyordu.

Adil Okay İle Geçerken ... isimli kitabımda bunu yapmaya çalıştım : Heyecan, özveri, Büyük İnsanlık aşkıyla dolu.

Kitabın künyesi : M. Şehmus Güzel : Adil Okay İle Geçerken ... Ütopya Yayınevi, Ankara, (Eylül) 2011, 302 sayfa.

YAZMAK YARATMAKTIR OSMAN ŞAHİN'DE

«Koyun ağılında doğdum. Oğlan olduğum için, kartal tüyü ile gözüme kara sürme çektiler. Kız olsaydım, sürmeyi güvercin tüyü ile çekeceklerdi gözüme. Kalabalık bir aileydik. On üç kardeşlik. Anamla babamı da katınca, üç odalı evde, on beş nüfuslu bir aşirete dönüştürdük, hayatlarımız birbirine karışırdı. Göçebeydik. At, eşek sırtları, kıl çadır altları yurdum oldu. Yalınayak, başım çıplaktı. Duyduğum korkuların çoğu açlık ve üşümek üzerineydi. En çok duyduğum ses, çan sesiydi. Ormanda kaybolmayayım diye boynuma bir oğlak çanı takmışlardı. (...) Babam, öğretmenle anlaşarak aynı yılın güzünde ilkokula yazdırdı beni. Yine ayağım yalın, başım çıplaktı. Kalemimi iple boynuma bağlamışlardı.

On yapraklı sarı defterim, silgim ve alfabemle okula gidip gelmeye başladım. »

Öykücülük yolunda da yorulmak, durmak bilmeden yürüyen Toroslar'ın Yörük evladı Osman Şahin, Türk öykücülüğünün Toros zirvesine ulaştı. Ve öyküleri, Türk sinemasının Adak, Kızgın Toprak, Kibar Feyzo, Derman, Firar, Kurbağalar, Kan, Keriz, Su gibi en güzel yapımlarına can verdi ...

Osman Şahin öykü yazmaya 1960'ların ikinci yarısında başladı. İlk öyküsü Kırmızı Yel ismini taşır. Bu öyküsünü 1968'de yazıp bitirdi. Kırmızı Yel 1970'de TRT Büyük Ödülü'ne layık görüldü. Ve bunun da etkisiyle ilk öykü kitabı bir yıl sonra Kırmızı Yel başlığı altında okuyuculara sunuldu.

Bu yapıtını diğerleri izledi : Kıraleli, Acenta Mirza, Ağız İçinde Dil Gibi (1980 Nevzat üstün Öykü ödülü'nü aldı), Acı Duman, Kolları

Bağlı Doğan, Ay Bazen Mavidir, Başaklar Gece Doğar (Yazarın ilk romanı) ...

Bunları diğerleri izledi ...

Osman Şahin'in bir özelliği de sinemaya en çok uyarlanan yazarımız olmasıdır. Birçok öyküsü senaryolaştırıldı, filme alındı. Sinemayla bu git-gel ve gel-git serüveni/süreçi içinde bizzat kendisi de özgün film öyküleri yazmaya başladı : Kurbağalar, Derman, Kum, Firar, İpekçe bu konuda en çok bilinen örneklerdir.

Bu işi de sürdürdü ... Yaşamını artık bir yandan yayınevleri, öte yandan film çekimleriyle paylaşmak zorundaydı.

Osman Şahin giderek adından en çok söz edilen öykü ve özgün film öyküsü yazarımız oldu.

Şahin yaşadıklarını, duyduklarını, dinlediklerini, kendisine anlatılanları, Yörüklerin alışkanlıklarını, hayat tarzlarını, değişlerini, ağıtlarını, türkülerini, bizzat tanık olduklarını, gördüklerini kaleme alan ve onları okuyucularıyla paylaşmak isteyen bir yazar.

Yazdıklarında özgeçmişinden derin izler bulmak olası. Çocukluğundan günümüze yaşamını öykülerinden izlemek bile mümkün.

Yapıtlarında Toroslar, Çukurova, Antik Kilikya yani ve bunun son derece önemi var, yani o koskocaman Adana ovası, Mersin ve öğretmen olmak için eğitimini tamamladığı Dicle Köy Enstitüsü'nün bulunduğu Ergani (benim de doğduğum, büyüdüğüm şirin kasabam) ve « ıssız istasyonu », öğretmenlik yaptığı Şanlıurfa'nın ünlü Siverek ilçesine bağlı Kalemli köyünde dinledikleri, yaşadıkları, köylülerin, yoksul ve kimi zaman ezik Kürt köylülerinin yaşam ve çalışma koşulları üstüne dünya kadar bilgi, öge, veri sunuyor. Tarihten, tarih öncesinden ve günümüzden. Olağanüstü bir zenginliktir bu. Anlattığı insanlar, destanları ve efsaneleriyle yaşayanlar kuşağındandır. Ayakları, vücutları yanı özetle fiziki olarak belki « burdadırlar » ama akıl ve fikirleri « burada » olmayabilir. Akıl ve fikirleri işte Şahin'in de zaman zaman aktardığı o derin destanlarıyla efsaneleriyle alış veriştedir çoğu zaman. Belki her zaman.

Bu tür insanları iç konuşmaları ve dış konuşmalarıyla anlatmak ta kolay değildir. Maharet ister. İşte Osman Şahin'de bu yetenek, bu maharet olduğu için onu diğerlerinden ayırtedebiliyoruz. Anlattığı insanlar çoğu kez dinlerin, mezheplerin veya Torosların işte o bildiğiniz aşılmaz duvarların arkasında veya içindedirler, bir hayat boyunca bu duvarları aşıp bir kente, bir kasabaya gitmeye veya « inmeye » bile gerek görmeyenleri vardır « kahramanlarının ». Onlar gerçek yaşamlarında da öyledirler.

Osman Şahin, Yaşar Kemal gibi, « köylülerinin » bilerek veya bilmeyerek, bilinçli ya da bilinçsiz, belki bilinçaltı ve bilinçüstüyle, rüyalarıyla ve ölüleriyle, ölülerinden akıl ve fikirlerinde

sakladıklarıyla, ölülerinden kendilerine ve kendilerinde, en derin « içlerinde », kalanlarla yaşadıklarını sergiliyor, sunuyor, gözlerimizin önüne seriyor.

Evet bu köylüler öyle sıradan köylüler değildir : Rüyaları ve ölüleriyle yaşayanlardandırlar. Peki. Bu yaşam tarzı ve davranış biçimleriyle, dilleri ve ağız içindeki dilleriyle ve onun kullanılışı, sesi ve sözüyle, bu insanların her biri bir « kahraman » mıdır? Evet. Yazılınca kesinlikle. Hele Osman Şahin tarafından yazılınca. İşte yazma sanatının mucizelerinden biri de budur.

Osman Şahin kendisinden önceki birçok usta gibi, ve en başta Yaşar Kemal gibi, dinleyen ve yazandır. Önce dinleyen, sonra bu sözlü tarih unsurlarını, destanları, ağıtları, efsaneleri, anlatıları, kendince yeniden « okuyan » ve yazandır.

Osman Şahin'in yazdıklarını, kendisine anlatılanların, anlatılmış olanların yeni tür bir « okunması » biçiminde değerlendirmek de mümkündür.

Bu nedenle yapıtlarını irdelemeye çabalayan ve yıllar önceki Fransızca makalemde Fransızcada o yıllarda yeni üretilmiş olan bir terim bu yorumlamaya tam da uyuyordu : « orature » :

« Orale » (sözlü) ile « lecture » (okuma) sözcüklerinin sarmaşdolaşolmasınan/harmanlanmasından, birincinin ilk üç, ikincinin son üç harflerinin derlenmesinden, oluşan terimin aynı zamanda « anlatmak » eylemini de içermesi, çağrıştırması amaçlanıyordu. Enazından bu terimi yaratanların amaçlarından biri de buydu :

« Orature » nam kişi, yazar, usta, anlatmak eylemini de üstlenen sözlü okuma işini yapan/yazan olmalı(ydı). Osman Şahin'in birçok öyküsünde yaptığı eylemin ta kendisi yani. Anlatılanların, anlatılan kişilerin yaşam koşullarının ve aynı zamanda « iç yolculuk »larının aktarılması, yazılması, açıklanması, dışarıya, okuyucuya sunulması eylemi.

Sözlü ve hemen sonra yazılı olan (ama ille yazılı olması da şart olmayan) « şey », öykü, anlatı böylece aynı anda bir eyleme de dönüşüyor. Birlikte yaratılıyor sunulan.

Bu oluşumda daha vurucu olan şudur : Anlatılan ve/veya anlatan bir insanoğlu olabilir. Bu pek şaşırtıcı değil. Ama anlatılan ve/veya anlatan bir bitki, bir ağaç, bir hayvan, bir kuş, bir kartal, bir güvercin, bir şahin, bir dağ, bir nehir, bir su, bir çiçek, bir kurt, bir köpek, bir kuzu, bir patika, bir yol, bir karınca, bir örümcek, yeryüzü, yeraltı ... da olabilir. Evet evet işte çarpıcı olan budur :

Toroslar'ın, Fırat'ın sesini duymak ve bu sesi okuyucularına iletmek de az şey değildir hani. Osman Şahin bu işi onlar adına yapıyor yapıtlarında.

Osman Şahin'in köylüleri vücutla-canla ruh, canlıyla cansız arasında ayırım yapmazlar : İnsanoğlu, bitkiler, ağaçlar, hayvanlar hepsi canlıdır ve yaşıyor. Hepsinin bir ritmi, bir hareketliliği var. Gökyüzü ve yıldızlar, güneş ve ay « yatıyor », « kalkıyor », « doğuyor », « batıyor », büyüyor, güçlü kuvvetli anlar zamanlar yaşıyor, zamanı gelince ise pılını pırtını toplayıp onlar da ölüyorlar.

Kaya, taş, araç ve gereç gibi şeylerin de bir ruhu var, onlar da kendilerini yaşatan ve hareket ettiren bir varlığa sahiptir.

Osman Şahin aynı zamanda Toroslar'da öteden beri yaşayan Yörükler'deki şaman alışkanlıklarına, izlerine ve artıklarına öykülerinde değiniyor. Birçok araştırmacı, halkbilimcisi, bilim kadın ve adamı Anadolu köylerinde Orta Asya Türklerinin şaman inanışlarının izlerini daha önceki araştırmalarında göstermişlerdi. Osman Şahin kendi yöresinin, kadim Toroslar'ın, bağrında yaşatılanlardan örnekler veriyor.

Son derece orijinal, coşkulu, çağlayan, bağırbağırbağır, yeri gelince koşan, terleyen, ölüme yatmak isteyen, kendine özgü ve epey şaşırtıcı bir yazım tarzına sahip Osman Şahin'in yazmak ve yaratmak işine başlamasının ilk adımlarını aramak istersek yazarın bu konuda söylediklerine kulak kabartmamız gerekiyor :

« Siverek'in Kalemli köyünde ve Fırat yöresinde tanık olduğum, yaşadığım olaylardır asıl beni yazarlığa, yazmaya iten. Anlattıklarına kimse inanmıyordu. Bari yazayım dedim. Kalemli köyü Fırat nehrine çok yakındı. Mayıs ayında taşan Fırat nehrinden odun çıkaranlar, Zengüçür çayında telp adı verilen tuzakla geceleri balık tutanlar, kavgalar, hırslar, sevinçler, toprağı, ağayı, 'reşim'i [dikkat resim değil. MŞG] yani harmanlara vurulan ağa mühürünü, ağalık kurumunu, aşiretlerin içyüzünü, yarıcıları, emeğinden başka hiçbir şeyi olmayan marabaları, yakından tanıdım. Onlarla birlikte doğumlarında bulundum, ölülerine ağladım. Fırat sellerinin kenarına vurduğu ölülerin tutanağını tuttum. Unutulmaz olaylar yaşadım. Notlar aldım. İncelemeler yaptım. Sırası gelmişken

söyleyeyim : Dünyanın en güzel insanlarıdır onlar. Onların önüne her zaman yüreğimi çıkarır da korum. Öylesine müthiş güzel insanlardır onlar. Yıllar sonra öyküleştirmeye çalıştığım insanlar işte o insanlardır. O insanların ağır dinsel korkulara, muskalara sürgün edilen umutları, içlerindeki yaradan sızan kanı, kısa, yalın sözcüklerle yazmaya çalıştım.

Fırat insanı, içgüdüleriyle, yaşamlarını kaplayan rezilliğe karşı çıkarken, dış görünüşleriyle aynı düzene saygılıymış gibi sürekli bir ikilemi yaşarlar. Çelişkilerle yüklü karşıtlıkların insanlarıdır. Fırat'ın öksüzleri, Güneydoğu tarımının Siyah köleleridir onlar. Kırışıklıklarla dolu yüzleri, binlerce yıllık Sümer tabletlerini andırır. Korku ve baskı yüzünden yaşama olan isteklerini asla dillerine vuramazlar. Duygularının adını anmaktan bile çekinirler. Topraksızlıklarının bir yazgı olduğunu ve bu yazgının hiç değişmeyeceğine inanırlar. Ağaları sırtlarını okşayınca : 'Ağam bana, kapımdaki köpek demiş!' diyerek çocuk gibi sevinirler. Bu ve buna benzeyen birçok gerçeği, o günlerde öğretmenlik günlerimde, yanımda taşıdığım defterime gizlice yazardım.

Beni yazmaya iten bir başka neden de, küçükten beri yaşamımın her anına sinmiş olan yoksulluğumun iç dünyam üzerinde bıraktığı izler olmuştur. Köy kökenli oluşumun zamanla hor görülmesi ve buna karşı duyduğum öfke olmuştur. Bu duyguların ayırdına daha çok kentlerde vardığımı söylemeliyim. 'Bu adam köylüdür. Kültürü de köylüdür' gibisinden alaylarla çok karşılaştım. İnsanlara tepeden bakan böylesi tuzak anlayışların, Beyaz Adamın Siyah Adama 'bakışından', yani Avrupa-Amerikancı 'Ben Merkezci' yaklaşımdan kaynaklandığını biliyorum. İnsan insana, kültür ve gelir düzeyi ne olursa olsun, yandan, üstten bakmamalı.

Günümüzde övünülecek, örnek alınacak insan, çağımızın ünlü insan-bilimcilerinden rahmetli Claude Levi-Strauss'dur, ve örnek alınacak anlayış da yine onun kültürleri ve yaşam biçimleri ne olursa olsun hiç kimseyi hor görmeyen, herkesin uygarlığına, yaşam tarzına saygı gösteren, sayan ve seven anlayışıdır. »

Bu başlanğıçtır : Yazar olacak kişiyi yazmaya iten, yazmaya teşvik eden. Peki sonrası nasıl gelişti? İşte yazarımızın yanıtı, söz yeniden Osman Şahin'in :

« Yazmaya ilkin inceleme ve makale türünde başladım. Malatya'da yerel gazete ve dergilerde mesleki sorunlar içeren yazılar yayınladım. Ankara'da yayınlanmakta olan Türkiye Bedeneğitimi Öğretmenleri'nin (Derneği'nin? MŞG) çıkardığı Bedeneğitimi Dergisi'nde sürekli yazılar yayınladım. Ama bütün bunlar kuru birer hevesten öteye geçmedi. Öykü yazmaya asıl 1960'ların ikinci yarısında başladım. Aslında ilkin bir roman yazmak istedim. Köy enstitülü yazarlar gibi köyü değil de, bir köylü gözüyle kenti yazmak istiyordum. Ama üstesinden gelemedim. Roman yazmak uzun soluk istiyordu. Yazmanın yokuşlarını o ilk denememde gördüm, bizzat yaşadım. Sonra kısa öykü yazmaya yöneldim. Oysa kısa öykü yazmanın roman yazmaktan da zor olduğunu yıllar sonra anlayacaktım. İlk öykümü Kırmızı Yel adıyla 1968 yılında yazıp bitirdim ... »

Yazarlık alanında ilk adımını böyle attı Osman Şahin. İlk zorlukları da böyle aştı.

Kırmızı Yel öyküsünün de yer aldığı ilk öyküleri, 1971’de, aynı isimle kitap biçiminde okuyuculara sunuldu: « Kırmızı Yel’deki öykülerde aşırı bir yoksulluk, saflık, dinsel baskı ve topraksızlık görülür. O dönemde Güneydoğu’da yeterli fabrika, işletme yoktu. Tek üretim aracı topraktı, o da büyük aşiret ağalarının elindeydi. Bu durum ora köylülerinin her yıl biraz daha köleliğe itilmeleri demektir. En çok ta kadınların ezilmeleri demektir. Adları sanları bilinmeyen, sesleri solukları duyulmayan, değil okuma yazma, yeterince Türkçe bilmeyen, kentten gelen kadına, erkeğe ‘komutanım’ diye hitap eden, o insanların yaşamlarına vuran şaşkınlık, kendi iç dünyalarında hiç eksilmeyen kederli bir türküyü dönüştürmüş gibiydi. Bu gizli sesin dilini Kırmızı Yel’deki öykülerimde biraz olsun yakaladığımı sanıyorum. »

Kırmızı Yel 1970’de TRT Öykü Büyük ödülü’nü aldıktan sonra hem öykünün hem yazarının önü açıldı. Kırmızı Yel daha başından itibaren çok yoğun bir ilgi gördü. Osman Şahin o günleri şöyle anımsıyor :

« Umdüğümün ötesinde bir ilgiyle karşılaştım. ‘Edebiyatımızda taze kanlar’ başlığıyla gazete ve dergilerde boy boy fotoğraflarım yayınlandı. Öyküm Cumhuriyet gazetesinin kültür-sanat ekinde yayınlandı. Doğan Hızlan, Adnan Özyalçiner, Rauf Mutluay benimle söyleşi yaptılar. Edebiyat dünyamızın ortasına paraşütle inmişim gibi duygular yaşadım. Kırmızı Yel kitabım için Hasan İzzettin Dinamo, Ömer Faruk Toprak, Tahir Alangu, Mehmet Seyda, Ahmet Köksal, Tomris Uyar, Selim İleri ve Mehmet Ergün ve daha birçok yazar, şair ve gazeteci yazılar yazdılar, görüşlerini açıkladılar, olumlu olumsuz, haklı eleştirilerde bulundular. »

Sonrasını biliyoruz.

Bitirirken şunları da eklemek lazım mutlaka : Osman Şahin'in öyküleri Almanca, Sırpça, Lehçe, İtalyanca, Macarca, Fransızca başta birçok dile çevrildi. Kırmızı Yel 1984'te Den Röde Vinden ismiyle İsveççeye çevrildi. İsveç'te medya, basın ve edebiyat dergileri, yapıtın yayınlanmasına çok büyük bir ilgi gösterdi, son derece olumlu yankılara yer verdi, bunun sonucunda o günlerde yirmi kadar tanıtım yazısı yayınlandı.

Yabancı ülke radyolarında Osman Şahin ve eserleri üzerine özel programlar yapıldı, basın yayın organlarında övgü dolu makaleler yayınlandı.

Evet Toroslar'ın çocuğunun ismi böylece ülkesinin sınırlarını aştı ve birçok Avrupa ülkesinde yankılanır oldu. O artık yurt dışında ve yurtdışında tanınan bir yazardı.

Onu kendi ülkesinin okuyucularına, kadın, erkek ve çocuklarına biraz daha tanıtılabilmek arzusuyla, birkaç makaleden sonra, bir kitap yazmam son derece doğaldı. Hatta bir tür görevdi. Aralık 1983'te Acı Duman'ı okur okumaz vurulduğum bu yazı tarzına tiryakiliği sizlere de aşılıpam gerekiyordu çünkü. Umarım siz de denersiniz. Çalışmam Kaynak Yayınları'nın « İz Bırakanlar » dizisinin beşinci kitabı olarak Şubat 2013'te meraklılarına sunulan : Öykücülüğümüzün Toros Zirvesi Osman Şahin kitabı bu konuda yol açabilirse amacına ulaşmış olacaktır.

BAHÇE(LERİ)MİZ

Temmuz'daydık, renkler karmaşası ve kuş sesleri içinde yitik bahçemiz bir şenlikti:

Dün, birikmiş birkaç emaile yanıt verirken, uzun zamandır habersiz ve yazısız bıraktığım sizlere de yazmak içimden geçti ama « Yok yahu bu iş ciddi iş, öyle birkaç dakikada yazılmaz » deyip vazgeçtim. Zaten günlerdir böyle oluyor. Bugün de böyle olabilirdi ama araya çok zaman girdi diyerek kesin kararımı verdim : Bugün mutlaka yazmalısın koçum dedim. Öyle de yaptım. Ama göreceksiniz epey uzunca bir mektup oldu. Doğal, çünkü sabahtan beri düşündüm taşındım, nihayet makinanın başına oturdum. Oturdum evet. Başlayabilirim.

Bir defa yaz günlerinden bu yana hemen yazmamakla hata ettiğimi şimdi daha iyi anlıyorum : Hayat silindiri çünkü paldır küldür geçivermiş yine. Alacağı olsun. Hemen parantez açmalıyım çünkü kırkikinci yağmurlarından biri daha başladı : Yağmur burada hep böyle inceden inceye başlar, kuşları susturduktan sonra, ve hızlanarak sürer. Kimi kez durulur, kimi kez hızlanır/hazlanır. Biraz da nazlanır.

Yağmursuz günlerde çiftçiler burada yağmur duasına çıkmazlar, uzaktan acaip yersel yaratıklara aşık attıran, dev sulayıcılarla mısır tarlalarını sularlar: Gün ve bilhassa gece boyunca... Ama ince yaz yağmurlarını da önemserler : Bu yağmur kaç dakika, kaç saat devam eder? Meçhul. Gününe, kümülüslerin keyfine kalmış bişey artık.

Gelelim konumuza: Muğla konusuna :

Muğla bayıldığım şirin ve keyifli bir Anadolu kenti olarak hep aklımdadır. Bilmem kaç yılında (büyük ihtimalle 1968'de otostopla Marmaris'e giderken o tarafları dolaştığım yaz aylarından birinde) Mugla'dan geçerken evlerin badanalarının tek tip (açık mavi miydi?), taptaze ve tertemiz olması şaşırtmıştı ve sorduğum kentliler şu yanıtı vermişti :

« Muğla'da böyledir, kararlaştırılan günde bütün kadınlar biraya gelirler, birlikte (İMECE YÖNTEMİYLE YANI) ve sırayla tek tek evlerini boyarlar. »

Evet bu nedenle ve temizliğiyle Mugla'yı kalbime yazdım.

Sonra ilk kadın valimizin Muğla'ya tayin edilmesi de ilginçti. Mesut Yılmaz SBF'li ve kendi dönem arkadaşı bayanların bile artık « Kaymakam olmak isteriz ! » demelerini duyması sonucu bu kararı almış Başbakan olarak anılabilir. Yıllardan beri kadınların kaymakam olması için yazılar yazan benim açımdan ise öğrencilerimin önemli arzularından birinin gerçekleşmesiydi bu (Kadın, Aşk ve İktidar isimli kitabıma bakılabilir). İyi hoş ta o günlerden bugünlere bu iş sürüyor mu ? Kaç kadın daha vali olarak atandı ? Kaç kadınıımız valilikte olumlu ve iyi işler gerçekleştirdi ? Bir bilen yazmalı.

Mola vermek lazım. Yağmur da durdu zaten. Toparlamam gerek. Yeniden Muğla'ya mı dönmeli ? Orhan Suda'nın kitabına mı ?

Orhan Suda'nın epey yoğun, epey öğretici ve deneyim yüklü anılarını aktardığı Bir Ömrün Kıyılarında nam kitabını pek sevdim: Alkım Yayınevi. 2004. Yazmam lazım ...

Ama bir dakika: Yağmur duralı epey oldu. Güneş hala utanğaç. Çıkıp bir tur atmalı diyorum. Atmalı mı? Atmamalı mı? Bilemiyorum. Ama önce size bahçemizden son haberleri vermem gerekiyor : Evet yeniden başa dönüyoruz :

Temmuz'daydık, Ağustos'daydık, Eylül'deydik ağaçlar yeşillerinde, kuşlar, arılar, kelebekler renkler içinde, bizler de onların :

Can eriklerimiz, yeşil eriklerimiz ağzınıza layık. Mevsiminde buralara gelebilerseniz bizzat tadına bakabilirsiniz, ağaçların serin gölgesinde. Gelemezseniz mutlaka reçelini iletteğim. Bir kavanoz reçel kalkar gelir oralara. Sobe! der.

Mevsimlerin belirsiz olmasından mı, birbirine iyice karışmasından mı, yoksa başka nedenlerden mi bilinmez BU YIL (2013'teyiz) FRANSA'DA MEYVE YILI oldu. Bilhassa elma yılı. Her türlü var. Erikler de fena sayılmaz : Eriklerin dallarını görseniz şaşarsınız : Dopdolu ve resmen çimlere kadar eğilmiş. Sanki sultanı selamlayan harem ağası. Yerlerde sürünen dallar. Bir erik tek başına ağır değil elbette ama bir dalda onlarcası olunca teslim bayrağını çekiyor dallar.

Şeftali ağacımız da öyle. Rüzgara bile direniyor şeftali dolu dallar.

Finduk ağaçlarımız da cömert. Birer birer değil beşer altışar finduklar. Ama bakalım bu yıl sincap ailesinden bir iki tane kalacak mı bize? Paylaşmaya razıyım, ama böyle silip süpürmeleri biraz üzüyor. Oysa hayvanlar insanlar gibi değildir: Onlar, evet evet hayvanlar, paylaşmasını pek iyi biliyor. Sincaplar finduka bayılıyor, çaresi yok bu için: Geçen yıl bir tane bile bırakmadılar keratalar. Yahu bu ağacı ben ektim, ben suladım, ben taradım, ben kestim dallarını, büyütüp bu günlere ben getirdim, ben de tadına baksam ne olur? İyi olur. Tadı da pek güzel hani. Bir görseniz sincapların sabahın erken saatlerinde finduk çalışmalarını hayran kalırsınız. Böyle hırsızlığı da her babayiğit, « babayer! » yapamaz hani. Hele sincap takımının finduklarımızı çaldıktan sonra kaçış taktiklerini görseniz bayılırsınız : Tam bahçenin ortasında aniden durup arkasına bakıyor, hani kovalayan var mı gibi, ama kimi zaman bu sevimli salak korku içinde iki minik eliyle tuttuğu findukları düşürünce

tamamen panikliyor ve aniden kayboluyor, önce ilk ağaçta tırmanıp izini kaybettirdikten veya kaybettirdiğini sandıktan sonra ... Komşu bahçeden çaldıkları çevizleri getirip bizim bahçede (onlara kalırsa daha sakın) güya bildikleri yerlere gömmeleri ise başlıbaşına bir film. Oysa bir süre sonra nereye sakladıklarını unuttukları çevizleri çimleri keserken bizzat ben buluyorum ve sincap otayolunun üstüne koyuyorum, gelip alsınlar diye...

Güllerimiz ise acaip. Birinin « markası » Catherine Deneuve. Oyuncu değil gül : Nazik ve ancak birkaç « sayfa », açık pembe, hafif bir parfüm ve ortalık mest. Catherine demek böyle kokuyor. Pes! Catherine daha birkaç gün önce yetmişine girdi ama hâlâ kızından genç. Kızı da Marcello'dan izler taşıyor : Bir zamanlar Dolce Vita !

Evet evet elma ağaçlarımız epey yüklü.

Zaman geçti.

Önce erikleri topladık. Reçel yapıldı. Kavanoz kavanoz. Sonra elmalardan sırası gelenler. En sonra şeftaliler. Elmalardan sırasını bekleyenler var hâlâ. Belki yarın toplanacak « belki yarından da yakın ». Bizde ilaç milaç kullanmak yok. Elmalarımızın üstünde belki sadece birazık toz var. Havanın tozu. Ellerinizle elmanın tozunu alıp veya elmanızı suda yıkadıktan sonra ağzınıza atıp lallup yemek mümkün. İşte böyle.

Yaz aylarında Paris yanıyordu, o sıcaklardan canımızı kurtarmak için kendimizi köyevine attık. Ama ders çalışmaya devam ettim : Kimi kitabın yeniden okunması ve yeni kitapların yazımı. Bunun üzerine yeni bir kavram yarattım, size de öneriyorum : Vacances actives. Aktif tatil. Bize de bu yakışır hani. Yan gelip yatmanın saati gelmedi henüz çünkü. Bu yaz aylarında, bilhassa temmuz sonundan bugüne, pek makale yazamadım. Sizlerin de dikkatinizi

çekmiştir. Bu ilk makalem gibi, aradaki bir iki istisnayı saymazsam. Yaz-ın yaz-dığım kitapları ise umarım yakında yayınlanır yayınlanmaz birlikte « koklamak » olanağı buluruz.

Ama bu arada yaz da gelip geçmiş, farkına bile varamadım. Kimi gün yaz-maktan bahçeye bile çıkamayan adam yazın geçtiğini nereden anlasın ? İyi hoş ta yaz manzaralarıyla bu sonbaharı ve kışı geçirebilecek miyiz ? Gelecek yaz bahçelerimiz hangi alemde olacak ? Biz nerelerde ? Yazın bildirin lütfen. Haberlerinizi almak umuduyla en içten sevgilerim, selamlarım ve başarı dilekleriyle kolay gelsin.

« Haritada Bir Nokta », Pazar, 27 Ekim 2013.

HARİTA METOD DEFTERİ

İyi çizilmiş bir harita bir bakışta birçok şeyi şıp diye anlamamıza yardımcı olabilir. İyi çizilmiş bir haritanın hele “altındakilere” ulaşabilirsek haritanın üstündekilerinin ve komşularının stratejisini ve jeo stratejisini anlayabiliriz.

Evet bir harita, iyi çizilmiş bir harita, yinelemekte yarar var, coğrafya ve tarih dersleri verir ve aynı zamanda derli toplu toplumsal meseleler, kimlikler, “aidiyetler” yumağıdır da. Anlatır anlamak isteyene.

“Kimliğiniz?” diye sorulması bir rastlantı değildir bir haritada bir noktadan öbürüne geçmek üzereyken.

Evet kimliğiniz? Kimliğimiz?

Haritaları iyi çizmek, iyi okumak, yerinde ve haklı renklerle donatmak gerekiyor. Denizler mavi, dağlar kahverengi, vadiler yeşil olmalı, her şey iyi ve güzel çizilmeli.

Peki ya insanlar hangi renkte çizilecek? İnsanların git-gel, gel-git coğrafyalarında bizzat çizdikleri haritaları ne olacak? Tezemi ziyarete gitmek için ille pasaport mu çıkartmalıyım? İlle vize mi almalıyım? Amcamoğlu bize ne zaman ziyarete gelecek, hain mayınlara basmadan, bir ayağını, bir bacağını yitirmeden, hani total kalmadan? Ne zaman?

Kötü çizilmiş haritalar sevimsizdir. Kötü çizilmiş haritalar adil değildir. Kötü çizilmiş haritalar haklı değildir. Kötü çizilmiş haritalar derttir. Dert kaynağıdır. Kötü çizilmiş haritalar kavgaya, atışmalara, hatta savaşa yol açar. Kötü çizilmiş haritalar başa beladır. İşte yıllardır gün be gün görüyoruz: Savaş, haritaları süsleyen o güzelim köyleri, kasabaları, kentleri, iki gözüm pırlanta bağları, anılar, meyveler, çocuk çığlıkları ve ana gülümselerimi dolu bahçeleri yakıp yıkıyor. Tarihî mekânları onarılmaz biçimde harabeye dönüştürüyor. Taş taş üstünde bırakılmıyor. Acı, gözyaşı, açlık, hastalık, ölüm, göç dalga dalga yayılıyor. Sınırlar aşıyor, haritalar yeniden çiziliyor evet. Öncekiler çünkü haksız, yersiz, adaletsiz.

Acı, dram, yalnızlık, açlık ve yokluğun deliller gibi dolaştığı ve görülmemiş trajedilerin yaşandığı, dünyayı henüz tanımaya fırsat bulamamış bebelerin plajlarda ölümlerinin sergilendiği bölgemizde, böylesi zorlu ve amansız bir zaman diliminde Müslüm Üzülmaz'in Dünyanın Haritası Yeniden Çizilirken isimli kitabı gelişmelerin kimini anlamamız için yardıma koşuyor; iyi, adil, haklı, beğenilen, çok renkli ve çok sesli bir harita çizilmesinde izlenebilecek yollar konusunda yol gösterici olabilecek özellikler taşıyor.

Siyasetle, bilimle ve kültürle ilgili yazıları kapsayan kitabında yazar, tarihsel zeminden kopmadan Dünya'da ve özellikle de Ortadoğu'da olup bitenleri anlamaya ve olup bitenlerin ipuçlarını yakalamaya çalışıyor.

Kitabın "Önsöz"nü yazmak işini, hemşerim ve dostum Müslüm Üzülmaz'in önerisi üzerine, üstlendim : Önsöz yazmadan önce kitapta yer alacak bölümleri tek tek okudum, birçok not aldım, sonra oturup bilgisayarımın başına ve yazdım, yazdım. Burada önsözden birkaç satırı aktarmak istiyorum, kitabı okumak arzusunu aktarabilmek umuduyla:

« Müslüm Üzülmez yeni kitabıyla bu konuda önemli bir adım atıyor ve bize de bu adımı onunla birlikte atmamızı öneriyor. Zorlamıyor, ısrar etmiyor, öneriyor sadece. Üzülmez günümüzü ve yeni çağı, sorunları, önerileri ve değişimleriyle, içli dışlı binbir derdiyle, izliyor, yakalıyor, gelecek günler için ipuçları sunuyor. Bu arada pek çok soru soruyor, hepsini yanıtlamıyor, yanıtlama faslına okuyucunun da bizzat katılmasını ve okuyucunun da fikrini söylemesini arzuluyor. Böylece yapıtı karşılıklı etkileşimi kolaylaştıran bir havaya bürünüyor. Çok ta iyi oluyor. Çünkü böylece okuyucu pasif durumundan çıkıyor eylemsel/aktif aktör konumuna giriyor. İyi kitabın görevi de, birincil görevi de, mutlaka budur diyorum. Okuyucuyu etkinleştirmek, düşünsel eyleme katılımını sağlamak.

Bu çalışmada siyasi tarih var. Bu kaçınılmaz, çünkü yazarın yaklaşımı « her şeyin kökeni tarih » biçiminde. Evet her şeyin kökeni tarih ve her şeyin kökeninde kendi tarihi var. Yazar, tarihin toplumsal yüzünü ve yönünü de asla ihmal etmiyor. Bu sayede tarih, bilhassa siyasi tarih olayların dizimi olmaktan çıkıyor ve olaylar bütünlüğüyle, siyasi, ekonomik, toplumsal cepheleri ve kültürel zenginlikleriyle sunuluyor. Yazar tarihi hem dinliyor, hem de tarihin dinlenilmesinin son derece yararlı olacağını belirtiyor. Hem dinliyor, hem izliyor, hem de onları, tarihi ve günlük olayları, bütün derinlikleri ve değişik boyutlarıyla konuşturuyor.

Bu kitapta siyaset bilimi var. Günlük siyaset es geçilmeden.

Geo-stratejik analizler var. Bölgemizdeki gelişmelerin ve devletlerarası ilişkilerin, sorunların derinlemesine irdelenmesiyle birlikte.

Yazar, tarihin kültür tarihi boyutunu ihmal etmiyor ve birçok gelişmenin altında, yanında, kenarında mutlaka kültürel meselelerin önemini vurgulamak olanağı buluyor.

Yazar değişik yerlerde zihniyet meselesini de devreye sokuyor. Böylece siyaset felsefesine doğru ilerliyoruz. Bütün bunları tek tek her bölümde bulmak mümkün olduğu gibi, her sayfada da okumak olası.

Yazar her şeyi açıklamıyor, kendisini ille açıklamak zorunda bırakmıyor, biraz önce vurguladığım gibi her sorunun yanıtını da vermiyor. Kimi kez yazar bizzat kendisi yeni sorular soruyor. Örneğin yazarın sorduğu şöyle bir soruya nasıl yanıt verirsiniz?

« Evrensel insani yasaların yürürlükte olduğu bir ülkede mi, yoksa her şeyin güçlünün iki dudağı arasında olduğu bir ülkede mi yaşamak daha iyi? Ne dersiniz? »

İşte okuyucuyu düşünmeye ve düşünsel eyleme yönlendiren bir soru.

(...) 21. Yüzyılın bu ilk yıllarında insanlık tarihinde yeni bir döneme girdiğimiz kesin. Bu yeni dönemde sınırlar ve haritalar da yeniden çizilecek mi? Yazarın kitabında neredeyse başından sonuna kadar araştırdığı yanıtlardan/konulardan biri de budur:

Sınırlar yeniden çizilecek, haritalar yeniden kotarılacak mı? Ezilenlerin, coğrafyaları paramparça edilirken fikirleri sorulmayanların sınırları ve haritaları çizmesi mümkün olacak mı? (...) Hakim dev(let)lerin, zulüm makinalarının, ezenlerin, eğemen sınıfların çizdiği sınırların ve haritaların adaletsiz olduğunu artık herkes biliyor: Görüldü, duyuldu, dokunuldu, denendi çünkü. Artık sınırları birbirlerinden kız alıp verenler, birbiriyle konuşmasını bilenler, uzlaşmayı ilke edinenler çizmeli. Değil mi? Herkes dardını anlatmalı ve çaresini birlikte kotarmalı. Kendi “aidiyet”leri içinde hapsolmayanların, kendi kendilerine bayılmamışların ortak ürünü olmalı sınırların ve haritaların çizimi. Değil mi?

Müslüm Üzülmez, özgürlük için direnmek gerektiğini birçok kez vurguluyor. Ama bu bilgili bir direnme olmalıdır. Madem ki « Özgürlük her mevsim ve her iklimde açan çiçek değildir; ama, ihtiyaç duyulduktan, köleliğe tepkiler başladıktan sonra solan güle hiç benzemez; sürekli canlı kalır. İnsanlar ve toplumlar; ihtiyaç duymaları, köleliğe tepkileri sonucu, göreceli olarak, özgürlüğe koşarlar », kavuşurlar.

Üzülmez, benzetmelerle, kimi şeyleri hem daha vurucu kılıyor hem akılda daha kolay kalmasını sağlıyor. « Bu ülkenin devrimcileri birer kartaldır » dediği anda anlatılana ve konuya ilgimiz daha artıyor. Kaçınılmaz bir biçimde.

(...) « Mezopotamya, ateş ve kanın yurdu; Ortadoğu 'kendi halkını yiyenlerin toprağı'dır. »

Bu coğrafyaya göz diken dış saldırganları ve onların bölgemiz halklarına yönelik kurnazlıklarını es geçmeyen yazar, olan-bitenleri tarihi dersleriyle birlikte yeri geldikçe aktarıyor. « Kendi halklarını yiyenlerin toprağı »nda halkların üstlerindeki « ölü toprağı » attıklarını, yerlerinden doğrulduklarını ise yaşanan tarih bize gösteriyor. Müslüm Üzülmez bunları da yazıyor. Ve « Silahlar doğuya, petrol batıya akıyor » diyor.

Yazar, bölgedeki son on yıldaki gelişmeler üzerine Kürt halkının siyasi ve jeostratejik öneminin arttığını vurguluyor, şu cümlelerle: « Bu gelişmelerde, Ortadoğu'da artık 'kilit taşı' Kürtlerdir. Bu süreç, Irak'ın işgaliyle başladı. Şimdi Kürtlerin ve ABD'nin çıkarları örtüşüyor. Eğer Kürtler bu süreçte akıllı bir politika geliştirip yürütebilirlerse, bu konjonktürel durumdan kazançlı çıkabilirler. »

(...) Yazar, yaptığı jeo-stratejik incelemelerini, irdelemelerini, sonuç çıkarmalarını ispat edici özellikler de taşıyan, Ralph Peters'in Armed Forces Journal'ın (Silahlı Kuvvetler Dergisi'nin)

Haziran 2006 sayısında yayınlanan yazısını « stratejik derinliği » olduğu için Nurettin Değirmenci'nin çevrisiyle, zamanında Türkiye'de epey tartışılan haritasıyla birlikte ve yorumuz olarak sunuyor.»

Dahası var. Kitapta politik yazıların peşi sıra: Bilgi ve Tanımsız Kavramlarla Düşünme, Sonsuzluk Teknolojileri, Yapay Hayatın Eli Kulağında, Bioekonomik Gelişmeler ve Değerlerimizin Zorlu Sınavı gibi bilim ve biyoteknoloji ağırlıklı; Cennet Cennet Dedikleri, Valentine ve Hazreti Süleyman'ın Aşkı, İçkinin Kökeni İçmenin Adabı, Amerikan Soğanı ve Soğanın Marifetleri, Şarap ve Edebiyat, Aşık İhsanî: Ağalı Dünyaya Başkaldıran Ozan gibi kültürel ve sosyal yaşama dair yazılar da yer alıyor.

Müslüm Üzülmüş solcudur. Bunu saklamıyor. Ancak yirminci yüzyılın sonundaki, yirmibirinci yüzyılın başlarındaki ve bugünkü Türkiye'de sol takımın yaptıklarının tümünü onaylamadığı gibi, solun iktidarı alma konusunda önerdiklerini de kayıtsız şartsız « tutmuyor » ve bu bağlamda bu konularda neredeyse umutsuz bir aşamada olduğunu sezdirmekten te çekinmiyor. Bu belki biraz abartılı görülebilir. Veya süttten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer dedirtebilir. Ama dedirtmesin. Çünkü yazar bu alanlarda ileri sürdüklerini örnekleriyle değişik yerlerde bizzat veriyor. Çünkü o birçok şeyi, birçok siyasi, birçok toplumsal-siyasi olayı içinden ve içinde yaşamıştır. Birçok insanı, siyasi partiyi ve yöneticilerini uzun zaman dilimleri içinde yakından ve uzaktan gözlemlemek olanağı bulmuştur. Evet Müslüm Üzülmüş 1960'ların sonundan bu yana ülke siyasetini yakından, içinden izleyen, belli zaman dilimlerinde siyasette aktif olarak görev de alan iyi bir gözlemcidir. Bu açıdan bakınca yazdıklarını, bizimle paylaştıklarını okuyucularıyla dertleşmesi gibi de algılayabiliriz. O veya bu, her bakımdan okunmasında yarar olan sayfalardır bunlar. Dahası yazar

gelecekte tümüyle ümidini de kesmiş değil. Nitekim bunu şu satırlarında okumamız, görmemiz ve saptamamız mümkün:

« Bir mücadelede yenmek de var yenilmek de. Bilinmeli ki; yenilenler teslim olmadıkça, yenilmiş sayılmazlar. Burada yenilmek ile teslim olmayı birbirine karıştırmaya yanlışlığına düşmemeliyiz. Yenilmek ayrı şeydir, teslim olmak ise ayrı bir şey. »

Bir hayattan, fırtınalı geçen bir siyasi yaşamdan çıkarılan ders budur. Her defterde bulunmaz. Ama bizimkinde bulunur.

Kitabın künyesi: Müslüm Üzülmüş, Dünyanın Haritası Yeniden Çizilirken, Asmaaltı Yayınları, İstanbul 2016, 260 sayfa. (Ekim 2016'da yazıldı.)

SEDAT EROĞLU : YAZILIDIR

Sedat Eroğlu'nun on yıllık uğraşının, alın teri ve göz nurunun ürünü Gülbaran'ın Gülleri, Erganili Düşün, Sanat, Bilim, Siyaset İnsanları isimli kitap Kent Işıkları Yayınları'nca okuyucuya sunuldu.

Gülbaran'ın Gülleri'nin « önsözü » şair ve yazar Müslüm Üzülmaz'den. Hemşerim Sedat Eroğlu'nun isteği üzerine « giriş » i ben yazdım.

Son derece hacimli ve pek çok ender ve epey çarpıcı görsel malzemeyle donatılmış kitabın « önsöz »ünde Müslüm Üzülmaz şunları belirtiyor:

« Doğup büyüdüğümüz yerler kişilik ve kimliklerimizin oluşmasını sağlar. Sanayileşme, modernleşme, teknolojik gelişme ve nihayetinde küreselleşmeyle birlikte her yer birbirine benzemeye başlasa da insanların doğup büyüdüğü yerlere karşı ilgi ve sevgisi azalmayıp artıyor. Bunun en iyi göstergesi ise kentlere dair yayınlanan kitapların nitelikçe iyileşmesi ve sayısal artışıdır. Sedat Eroğlu'nun (...) kitabı buna güzel bir örnektir.

Gülbaran'ın Gülleri'nde, (...) kadim coğrafyanın çok eski bir yerleşim yerinde/Erganili'de yaşamış veya doğmuş sıradışı, farklı ve başarılı olmuş insanların yaşam öyküleri anlatılmaktadır.

Kentleri güzelleştiren, o kentte yaşamış veya yaşayan hikâyesi anlatılacak insanların çokluğu. »

Kitabın kimi özelliklerini epey uzunca yazdığım « giriş »te şöyle dile getirmeye çalıştım, aynen aktarıyorum:

« Bu kitap bizleri ve büyük ihtimalle birçok hemşerimizi de çocukluk, ilk gençlik ve gençlik yıllarına taşıyor. Anılarımızla

buluşturuyor. Kendimizi ve yakınlarımızı daha iyi ve daha yakından tanıma olanağı veriyor.

Bu kitap aynı zamanda bize Ergani yürüyor ama sadece yürümekle yetinmiyor, düşünüyor, yazıyor, şiir okuyor, gazete çıkarıyor, radyo yayını yapıyor, televizyonu asla ihmal etmiyor, dini görevini yerine getiriyor, tarihini canlı tutuyor, (...) yüzünü dönüyor geçmişine ve geleceğine, siyaset yapıyor, yönetiyor, güzel sanatların bütün kollarında yaratıcılığını ispatlıyor, hareket ediyor, spor yapıyor, eğlenmeyi de biliyor, hayattan yararlanmayı ihmal etmiyor diye sesleniyor. İyi de ediyor.

Bu kitap bize Ergani'nin sadece dört duvardan, iki akarsudan, dört yoldan, bir yüce dağdan oluşmadığını, bu kasabada öteden beri son derece önemli ve ilginç insanların, kadın ve erkeklerin, gençlerin ve çocukların yaşadığını da sergiliyor. Ergani'nin köylerini es geçmiyor. Burada köy köy değildir sadece, köy aynı zamanda düşünürlerin, yazar ve şairlerimizin, sanatçılarımızın yetiştiği ve yaşadığı mekânlardır. Böylece köy coğrafyası genişliyor yeni tanımlar, yeni sıfatlar kazanıyor.

Sedat Eroğlu Ergani'nin insanî ve derin boyutunun envanterini çıkarırken yelpazesini çok geniş tutuyor, epey cömertçe davranıyor: Neredeyse a'dan z'ye sportif, düşünsel, sanatsal, kültürel, toplumbilimsel, siyasi portreleri bulup çıkarıyor ve meraklılarına sunuyor. (...)

Üç yüze yakın yaratıcı : Ergani'miz için hiç de yabana atılır cinsten bir zenginlik değil. Kasabamızla ve yetiştirdikleriyle övünebiliriz. Öteden beri bu kasabada okumuş-yazmışların sayısının yüksek olduğu biliniyordu. Bugün bu çalışmayla bunu ispat edebilecek konuma geldik. Bu da az şey sayılmamalı.

Kimi ülkede, bilimsel kurumlarda bu tür ömür törpüsü bir çalışma için on veya onbeş veya daha fazla uzman ve araştırmacıdan, bilim kadın ve adamından oluşan sıkı bir takım kurulumu, görev bölümü yapılır ve herkes kendi alanında harıl harıl çalışmaya koyulur. Ve bu çalışma hiç abartmadan söyleyeyim birkaç yıl sürebilir. Bu tür bir yapıt ancak bütün takımın ortaklaşa ve imece yöntemiyle çalışmasıyla gerçekleştirilebilir. Böyle bir işin başarıya ulaşması için çok okumak, çok araştırmak, çok söyleşmek gerekir. Bunu bir kişinin tek başına yapması nâ-mümkündür. Bu kitabı Fransa'da, Almanya'da, Belçika'da, İngiltere'de göstersem ve bunu bir kişi evet evet sadece bir tek kişi hazırladı, yazdı ve sundu desem kimse bana inanmaz. Bırakın bana inanmamalarını böyle bir şeyi akıllarından geçirmeleri bile mümkün değildir :

Üç yüze yakın insanın hayat hikayeleri tek tek yazılacak, tek tek yayınlarından, eserlerinden seçmeler yapılacak ve daha bin bir iş. İyi hoş ta bizde yapılıyor işte.

Bunun daha önceki örneği yine bir hemşerimizdir: İşte hepimizin tanıdığı Müslüm Üzülmaz : Çayönü'nden Ergani'ye: Uzun Bir Yürüyüş isimli dev çalışmasını tek başına gerçekleştirdi ve kitabı kendi olanaklarıyla yayınladı.

Bu iki örnek sadece Ergani aşkıyla açıklanabilir. Sedat Eroğlu da Müslüm Üzülmaz Abesinin izinde yürüyor. Üzümlük üzüme baka baka kararır, iki gözümüz Ergani'mizdeyse yazar yazara bakarak yazıyor. İkisine de helâl olsun. Bu kasabının suyu, ekmeği, tuzu ve peyniri helâl olsun.

Peki, bu kitabı kim(ler) okuyacak? En başta Erganililer mutlaka. Çünkü her Erganili, kasabasının bütün özelliklerini ve Makam Dağı çiçeklerini koklayarak çocukluğunu geçirmişlerin daha sonra neler yaptıklarını bilmeyebilir. Bu kitap onlar içindir. Bu kitapta öğrenmek isteyeceği dünya kadar bilgiyi bulacaktır.

Ama sadece Erganililer değil, Ergani'yi merak edenler de bu kitabı okuyacaktır. Ergani ve Erganililer hakkında bilgi sahibi olmak isteyenler de.

Peki, bu kitabı nasıl okumalı? Bir roman gibi mi? Bir gazete gibi mi? Nasıl?

Tavsiyem şudur:

Nasıl isterseniz öyle okuyun. İstedığınız yerden başlayın öyle okuyun.

Veya yakından tanıdığınız birinin ismini arayarak başlayın, onun üzerine yazılanı ve bizzat onun yazdıklarından yapılan seçmeleri okuyun. Sonra sırasıyla daha az tanıdıklarınıza doğru yaklaşın. Acele etmeyin, yavaş yavaş, hani nasıl demeli sindire sindire okuyun.

Veya biri hakkında bilgi aramanız gerekirse açıp isimler dizinine bakın, ismini ve hakkında yazılanların sayfalarını bulun ve başlayın okumaya.

Bu kitabı Erganili Şahsiyetler Sözlüğü gibi okuyabilirsiniz.

Bu kitap her eve, bilhassa Ergani'deki her eve, gereklidir. Benden yazması. Gerisi size kalıyor. »

M. ŞEHMUS GÜZEL

YAZMAK YARATMAKTIR

ekitap.aqorum.com